Abonamentul

Pentru monarchie:
Pe an 12 cor., 1/2 an 6 cor., 1/4 an 3 cor.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 frcs., 1/2 an 9 frcs., 1/4 an 4 frcs. 50 cm.

Foea apare în fie care Sâmbătă.

Unirea

Fóe bisericéscă-politică.

Inserţiunī

Un şir garmond: o dată 14 fil., a dóua óră 12 fil., a treia óră 10 fil.

Tot ce privesce fóea, să se adreseze la »Redacţiunea şi Administraţiunea Unirii« în Blaş.

Anul X. Blaş 14 Iulie 1900. Numĕrul 28.

Limba de propunere în şcolile poporale elementare de stat.

(—r—) Pe cum este cunoscut în anii din urmă s'a ridicat multe şcoli poporale de stat în comune românesci şi continuă a se ridica atari şcoli chiar şi acolo, unde se află deja şcólă confesională românéscă corespundĕtóre legii. Noi din principiŭ sîntem în contra ridicării şcolilor poporale de stat, nu numaī pentru că ele ţintesc la nimicirea şcolilor nóstre confesionale şi e un lucs pentru stat a ridica şcoli acolo, unde esistând de cele confesionale, cele de stat sînt superflue, ci şi pentru că şcolile de stat, fiind de la firea lor interconfesionale, cresc o generaţiune saturată cu indiferentismul religios, periculos de o potrivă pentru biserică şi stat. Dreptul de a ridica şcoli de stat înse compete regimului, şi de şi noi nu-l putem împedeca în exercerea acestuī drept, totuşi ca cetăţeni, carī suportăm sarcinile publice, avem dreptul de a pretinde, ca guvernul când înfiinţéză şcoli elementare de stat în comunele nóstre, să ţină cont de dispuseţiunile legii şi recerinţele didactice în ceea ce privesce limba de propunere.

Cum că e o recerinţă didactică a instrua pe pruncii de la şcolile elementare în limba lor maternă, nu credem să o tragă la îndoélă nici un om cu minte, cu atât mai puţin un pedagog. Ce privesce legea despre instrucţiunea poporală elementară Articlul de lege XXXVIII. din 1868 în §. 58 dispune, ca: „Fie care elev să-şi priméscă instrucţiunea în limba maternă, in cât acéstă limbă e una din limbile obicinuite în comună" („Minden növendék anyanyelvén nyerje az oktatást, a mennyiben ez a nyelv a községben divatozó nyelvek egyike.") Deci şi din raţiuni didactice şi pe basa legii avem dreptul de a pretinde, ca in şcolile de stat, ce se ridică în comunele nóstre românesci, limba de propunere să fie cea românéscă; tóte studiile să se propună şcolarilor români in limba română. Dacă guvernele de mai înainte aŭ desconsiderat dispuseţiunile legii în privinţa limbei de propunere, cu dreptul s'ar aştepta să le respecteze guvernul actual, al căruī şef în continuŭ pórtă pe buze cuvintele frumóse de „lege, drept şi dreptate."

Da, pórtă şeful guvernului pe buze numai „legea, dreptul şi dreptatea," căci în realitate domnesce întru tóte starea de mai înainte, şi justele şi equitabilele postulate ale naţionalităţilor nemagiare, în ce privesce îndreptăţirea limbei lor în şcolile poporale de stat şi acum se desconsideră ca şi mai înainte. Căci areteni-se câte şcoli cu limba de propunere românéscă susţine statul? Cum satisface regimul dispuseţiunii din §. 17 al articolului de lege XLIV. din 1868?

Ce e mai mult pe cum sîntem informaţi; sînt şi inspectori reg. de şcoli, carī saŭ la îndrumări primite de la guvern, ori dóră ca să-şi câştige „merite patriotice" pretind de la preoţii nostri, carī catechiséză în şcolile elementare de stat, că chiar şi studiul religiunei să-l propună în limba magiară. Abstragênd de la împrejurarea că inspectorii de şcoli nu pot tracta pe preoţii nostri ca pe nescari dascăli ai şcolii de stat, ar trebui să scie aceī domnī inspectori, cum că în sensul §-luī 57 al legii despre instrucţiunea poporală şi a ordinaţiunei ministeruluī r. u. de culte şi instrucţiunea publică de datul 26 August 1877 Nr. 21,678 dreptul de a se îngriji de propunerea religiunei şi a moralei şi în şcolile de stat şi comunale compete singur respectivelor confesiuni şi că dreptul de a determina: ce, cât şi cum să se propună în singuraticele clase, respective despărţĕminte ale şcolii poporale, se ţine de cercul de competinţă al Ordinariatului diecesan. Ordinariatul diecesan are să determine manualele de catechism şi limba de propunere, care la noi numai limba nóstră liturgică, adecă cea română are să fie. Deci pretensiunile contrare legii trebue rĕspinse cu energie.

Dar nu avem să ne mirăm mult de pretensiunile contrare legii în ce privesce limba de propunere, după ce numai orbul nu vede, că scopul principal al şcolilor poporale de stat este lăţirea limbei magiare între naţionalităţile nemagiare şi prin acésta magiarisarea acestora. Sciindu-o noi acésta de o parte să pretindem cu tótă

Feuilleton.

Epistolă cătră bunul Dumnezeŭ.

de Paul Victor.

(Fine.)

— Am, scii tu ceea cu margini aurite.

— Aşa-ī dar . . . .

— Ce?

— Aceea-ī pentru învĕţătórea.

— Nu-ī nimic. Bunul Dumnezeŭ e întâiŭ. Apoī Mina ne cumpĕră alta nóuă, dacă vom ruga-o.

— Ce vreī tu să scrii?

Lina aşeză cóla cum se cade şi-şi iuă condeiul şi cerneala de a îndemână. Apoī se aşedă la masă, unde ardea lampa. Sofia o privi curiósă.

„Iubite Dumnezeule!" Începu Lina a scrie. „Tu aī uitat póte, că buna nóstră mamă e atât de bolnavă. Că Tu de sigur eştī fórte învăluit. De aceea te rog, dacă nu poţī veni tu însuţi, trimite la mama pe unul din buniī tĕī îngeri. Acela de sigur o póte însănătoşa. Noī locuim singurī în casă, chiar lângă rîŭ. Şi eŭ şi soru-mea Sofia te rugăm tare, ajută iubiteī nóstre mame. Şi Sofica scrie. Eŭ i port mâna. Rĕmâī sănătos, iubite Dumnezeule. Te sărută a Ta Lina:

— Acésta e o epistolă lungă, zise Sofia.

— Acum vii tu la rînd. Aşadă-te şi adă mâna în cóce. Ce vreī tu să scrii?

— Eŭ nu sciŭ — ajută-mī tu o leacă.

— Ba io nu. Cugetă tu singură.

— Putem scrie: Eŭ mĕ numesc Sofica şi sînt soră cu Lina şi te rog din inimă să ajuţi la buna nóstră mamă?

— Firesce: Aşa dară: „Eŭ — mĕ — numesc — Sofica — şi — sînt — soră — cu Lina şi:

Cu trudă le succese a pune pe hârtie cuvintele. Sofica, vedi bine, tare anevoie îşi putea mişca mâna, după cum i-o purta Lina, dar în fine gătară.

— Acum subscriere.

— Cu o mie de salutări şi sărutări iubita ta Sofica. Aşa:

— D'apoī fie. Aşa, acum lasă-mĕ la masă.

Lina împătură cu atenţiune cóla cea cu marginī aurii şi o băgă în covertă, pe care scrise cu litere mari:

„Iubitului Dumnezeŭ în ceriŭ."

După o mică cugetare mai zice Lina: „S'ar fi cuvenit să trimitem ceva bunului Dumnezeŭ. Ce zicī tu?

— Un present? Dar acela trebue să fie fórte frumos.

— Alt ceva nicī nu se plătesce. Óre ce i-am putĕ trimite? Să mĕ cuget o leacă.

— Tu —

— Nu mĕ conturba!

— Óre —

— Dar tacī o leacă! —

— Eŭ sciŭ ce

— Şi eŭ —

— Eŭ cred —

— Să trimitem —

— Păpuşa —

— Nóstră —

— Ce-a mare

— Nóuă.

— Da, păpuşa cea frumósă.

— Să i-o trimetem.

— Eŭ o aduc.

— Aceea de sigur va primi-o.

Eŭ o pachetez numai de cât.

Mai putem scrie în epistolă: „Sperăm că îţī place presentul nostru."

Sofica făcu semn din cap. Ea cu greŭ se despărţia de jucăreile eī.

ocasiunea respectarea legii, dară de altă să și lucrăm și să jertfim cu mai mare zel pentru conservarea și înmulțirea școlilor nóstre confesionale, în care își află scut și se cultivă limba nóstră românéscă și legea nóstră creștinéscă. Unde avem deja șcóla nóstră în comună, să ne trimitem pruncii numai la acésta; éră unde împrejurile aduc cu sine, ca să ne trimitem pruncii la șcólă străină, să ne îngrijim, ca cel puțin mângâitórele și salutarele învețăturĭ ale religiunei nóstre, să le priméscă în dulcea nóstră limbă românéscă.

Și dacă guvernul în școlile poporale, pe carĭ și din sudórea nóstră le ridică în mijlocul nostru, nu voesce să țină cont de rațiunĭ didactice, nicĭ de dispusețiunĭ de ale legiĭ în privința limbeĭ de propunere, ci urmăresce scopurĭ politice, cel puțin cât putem, să-ĭ asecurăm inșine limbeĭ nóstre și în școlĭ un cerc de influință cât se póte maĭ estins. Și posteritatea ne va binecuvînta, că i-am păstrat cele maĭ scumpe clenodiĭ: limba și legea.

Persecuțiunea din China. — Persecuțiunile sângerose îndreptate în contra europenilor și creștinilor din China ieaŭ dimensiunĭ tot maĭ marĭ. Barbariile, ce acești furioșĭ asiaticĭ le comit nu numaĭ asupra bărbaților europenĭ orĭ creștinilor indigenĭ, ci și asupra muerilor și copiilor acelora, ba chiar și asupra cadavrelor, sînt ne maĭ audite. Un fior te cuprinde și când numaĭ te cugeţĭ la torturile, ce le-a inventat ura învechită în contra creștinismuluĭ, pe carĭ trebue să le sufere martiriĭ luĭ Christos.

Persecuțiunile din timpuĭ maĭ noŭ în contra creștinilor șĭ-aŭ luat începutul cu anul 1856, când Chineziĭ aŭ ucis pe un misionar anglez. Ca să rĕsbune mórtea conaționaluluĭ sĕŭ, admiralul de pe atuncĭ al Angliei Seymour, cu câteva miĭ de marinarĭ cercă să cucerĕscă unele porturĭ din China. Ostenelele luĭ înse furâ zădarnice. Abia după doĭ anĭ în 1858, le a suces Anglezilor unițĭ cu francezii, să ocupe întăriturile de la Tacu. Guvernul chinez în urma acestor învingerĭ a încheiat pace la Tiencin. În vîrtutea acesteia China concedea întrare liberă tuturor misionarilor, dar în apĕrare nu ĭ-a luat, cu tóte că în masa poporuluĭ ardea ura în contra dracilor străinĭ, pe cum numiaŭ eĭ europeniĭ. Ba încă maĭ mult. Înșiși bărbațiĭ de frunte aĭ Chinezilor începură să divulge fel de fel de scornitură despre misionarĭ, pe cum făceaŭ odinióră păgâniĭ din Roma, carĭ iĭ acusaŭ pe creștinĭ, că omóră copiĭ, pe carĭ apoĭ iĭ mâncă în adunările lor. Chineziĭ tot cam în direcțiunea acésta aŭ lățit acusa. Eĭ, audind ceva, dar necunoscĕnd misteriul s. eucharistiĭ, aŭ început să calumnieze pe creștiniĭ de acolo cu aceea, că sapă mormintele, din carĭ scot ósele morților, din carĭ apoĭ fac o beutură, din carea se împărtășesc cu toțiĭ la adunările lor. Pentru ca calumnia să ajungă la culme, un mandarin din Hunan a scris și o carte despre „făcăturile drăcescĭ“ ale creștinilor. Și pentru ca cartea să fie înțelésă și de ceĭ ce nu sciaŭ carte, a provĕdut-o cu chipurĭ acomodate, și a divulgat-o în milióne de esemplare. Ura ce și până acum esista în contra creștinilor, de aci în colo s'a potențat și maĭ tare. Viața misionarilor și a fiilor lor sufletescĭ din China nu era sigură nicĭ pentru un singur moment. Sângele creștinilor, dacă se vĕrsa, nu era rĕsbunat, cu tóte că ucigașiĭ eraŭ cunoscuțĭ. Așa s'a întîmplat cu misionariul Villiamson lângă Tiencin.

La anul, canalia din Tiencin încă a pornit o persecuțiune și a nume în contra călugărițelor. Mănăstirea acestora a fost ocupată și dărîmată, ér ele torturate până la mórte. Un strigăt de durere a străbătut atuncĭ întrégă Europa, și statele culte europene aŭ cerut satisfacere. Guvernul chinez, temĕndu-se de armele creștine s'a vĕdut silit să plătéscă o însemnată sumă de banĭ și să condamne la mórte pe făptuitoriĭ de mórte. Dar ce folos! Căcĭ în presara esecutăriĭ, a dat un banchet în onórea lor, și în ziua următóre ĭ-a îmbrăcat în haine de sĕrbătóre și așa ĭ-a dus la locul de perdare. Cadavrele lor le aŭ înmormîntat cu mare pompă. În forma acésta, guvernul chinez de o parte a scos ochiĭ puterilor europene, ér de alta a preamărit pe omorîtoriĭ de creștinĭ.

Maĭ târziŭ în 1884 admiralul flotei sudice chineze, a dat un edict, în care se spunea, că China nu e responsabilă pentru pagubelele ce le face poporul în detrimentul creștinilor. Atâta a fost de ajuns, pentru ca bisericile catolice și cele protestante pe cum și casele creștinilor să fie dărîmate. Faptul acesta s'a repețit maĭ de multe orĭ până la anul 1890. Consulul german de pe atuncĭ constatase, că fărădelegile sînt puse la cale din partea guvernuluĭ, ba chiar și poporul spunea, că el la mandatul împĕratuluĭ nimicesce tótă suflarea de creștin.

În 1893 apoĭ începe persecuțiunea în orășelul Sungpu. Wilkinson și Johanson, misionarĭ șvedezĭ, aŭ fost victimile persecuțiuneĭ acesteia. Eĭ vĕdĕndu-șĭ casa asediată s'aŭ urcat pe coperiș, și de aci aŭ trecut pe coperișul caseĭ vecine (fiind căsile lângă o laită), de aci pe a treia și așa maĭ de parte până în capul strădeĭ. Aci vedĕnd, că nu maĭ e tip de scăpare, s'aŭ aruncat în mijlocul mulțimeĭ furióse, carea ĭ-a tăiat tot bucățele. La pertractarea ce a urmat după fapta sângerósă, autorul moral al aceleia, un mandarin, ĭ-șĭ petrecea înaintea judilor maĭ umplĕndu-șĭ din când în când pipa cu opiu. S'a adus sentința, carea se termina în modul următor: „În același timp sînt vinovațĭ toțĭ aceia carĭ aŭ adus aicia pe streinĭ. Căcĭ dacă nu ĭ-ar fi adus, aceia nu ar fi venit. Și dacă nu ar fi venit, nu ĭ-ar fi ucis. Pe eĭ! Prindețĭ pe toțĭ aceia, carĭ aŭ legăturĭ cu streiniĭ.“ În urma acesteĭ sentințe, creștiniĭ indigenĭ aŭ fost prinșĭ și torturațĭ. La acestea a maĭ adaus vice-regele provincieĭ Sungpu, o înțelepciune démnă de cosița luĭ: „Voiŭ da eŭ pildă tuturor locuitorilor din acéstă provință, în cât le va trece voia de a se împretini cu misionariĭ.“

Maĭ apoĭ în 1896 în Fasan nu de parte de Kutsang s'a format o sectă vegetarină, carea a început certă cu creștiniĭ indigenĭ. Lucrul a mers așa de departe, în cât guvernatorul a trebuit să céră putere armată de la vice-regele. Dar acesta abia ĭ-a trimes de mustră vre-o câțĭ-va soldațĭ. Vedĕnd Stewart, superiorul misiuneĭ, tractarea și apărarea mașteră, de carea sînt împărtășițĭ, a început să facă colectă de la creștiniĭ și streiniĭ, ce eraŭ acolo, ca așa să pótă chema cu efect armata într'ajutor. Abia înțeleseră despre acésta vegetariniĭ și în dată formară o óste formidabilă, cu carea în 1 August atăcară stabilimentul misiuneĭ. Edificiul a fost distrus până în fundamînt, ceĭ 10 membriĭ aĭ misiuniĭ măcelărițĭ, cadavrele lor arse, dóuĕ muerĭ și maĭ mulțĭ copiĭ decapitațĭ.

Maĭ pe urmă doĭ misionarĭ germânĭ aŭ murit mórte de martir în 1897. Pentru perderea lor, Germania a primit portul Kiao-Ciau.

Acum unde și câțĭ creștinĭ aŭ trebuit să sufere pentru Christos, nu se scie. Atâta stă, că sângele curge pârae și cursul rîurilor e împedecat de cadavre. Persecuțiunea se va termina, căcĭ azĭ mâne nu va maĭ fi nicĭ un drac de strein, în limba boxerilor.

Pentru ca să rĕsbune mórtea creștinilor din China, puterile marĭ europene s'aŭ învoit ca fie care să trimită un anumit numĕr de soldațĭ. Rusia s'a angajat, că va trimite 100.000 de ostașĭ. Tot pe atâția va espeda și Japonia. Germania, Franța și Anglia câte 20.000. Monarchia nóstră ca să

— Așa, acum ar fi gata. Dar cum să-ĭ trimetem scrisórea?

— Óre să o punem pe părcanul ferestreĭ! Da de șĭ-a lua-o de acolo?

— Cine scie? — Eŭ cuget să facem alt cum.

— Cum?

— Tu ieaĭ epistola și păpușa. Eŭ duc lampa. Mergem încet. Dar tare încet, audĭ tu?

— Unde?

— Veĭ vedé tu.

Fetițele se strecurară până ajunseră la treptele poduluĭ. Aci urcară treptele.

— Vaĭ, Lină.

— Tacĭ — ce e?

— Eŭ mĕ tem.

— Próstă maĭ poțĭ fi. Dar tacĭ că în dată gătăm. Cămara cea largă li se deschise. Prin crepăturile dintre țigle privia luna și stelele la copile. În adĕncime murmura rîul în mod misterios.

Lina puse lampa jos și merse cu epistola la feréstra poduluĭ, care era deschisă. Un moment privi a fară în nópte; luna și stelele se oglindaŭ în rîŭ.

Tăcĕnd își împreună mânile spre rugăciune. Soru-sa o urmă. Apoĭ aruncă epistola și păpușa în adĕncime.

Maĭ priviră o dată spre ceriŭ. Apoĭ înturnară lin în chiliuța lor. Nu maĭ cutezaŭ să vorbéscă. Se culcară emoționate cum eraŭ. Visul cu realitatea se părăndară în capul lor și adormiră liniscite.

Orologiul din turn bătu miezul nopțiĭ. Luna își trimitea razele sale argintiĭ peste pămînt și se oglinda în rîul, care cu un murmur lin ducea epistola și presentul — la bunul Dumnezeŭ. — — — — — — —

Mama-șĭ va căpĕta érăși sănătatea, se ridică din morbul eĭ cel greŭ.

Când merseră surorile prima dată la patul eĭ, le străluceaŭ ochiĭ de bucurie.

— Vedĭ, zise Sofica încet, a primit epistola nóstră.

Trad. de

I. P. R.

apere, pe ceĭ vre-o 60 de supuşĭ austro-ungarĭ din China şi ca să-şĭ menţină rangul de mare putere, ne fiind maĭ de aprópe interesată, ar fi trimis şi ea, pe cum se svonea, o nae de răsboiŭ şi dóuĕ regimente de infanteriă cu artileria de lipsă. Dar fiind că trupele, ce le ar fi trimis monarchia nóstră numaĭ după dóuĕ lunĭ ar fi sosit la destinaţiune, şi de altmintrea puterile vecine cu China pot isprăvi şi fără noĭ, planul de a se trimite încă o nae şi 2 regimente, a fost abandonat.

Ungaria nimicită. — Acum când puterile europene se ocupă în taină cu dismembrarea Chineĭ, tocmaĭ acum a voit sórtea fatală să se întîmple şi nimicirea Ungarieĭ. Vestea la început ne părea încredibilă, bine sciind, că „Valachiĭ agitatori în contra statuluĭ magiar“ aŭ fost îmblânditĭ, ér cele alalte naţionalităţĭ încă sînt pe pace. Faptele înse, în contra cărora non datur argumentum ne aŭ dovedit maĭ clar de cât lumina sóreluĭ, că necredinţa nóstră a fost lipsită de orĭ ce basă. Da! Ungaria e nimicită. Aşa ne spune cel puţin o fóe magiară, în ale patriotismuluĭ archipatriotică. Étă pe scurt istoria cutezatuluĭ şi a statuluĭ întregitate nimicitoriuluĭ atentat.

În Buzĕŭ s'a zidit pe sama regimentuluĭ nr. 8, ce staţionéză acolo o capelă. Capela acésta nu de mult a şi fost sfinţită de episcopul aceluĭ oraş, fiind de faţă şi delegatul ministeriuluĭ de răsboiŭ. Până aci nu e nimica. Periclul stă acolo, că pe păretele drept al capeleĭ, lângă altar, se vede pictat regele Carol, care ţine în mână o hartă, pe carea e desemnată Daco-România visată de Româniĭ ultraiştĭ. Periclul se maĭ agravéză prin aceea, că numita hartă, orĭ să zicem maĭ bine pictură, a fost făcută la comanda regimentuluĭ. Şi chipul are o atare înfăţoşare, în cât el tot de a una aduce a minte ostaşilor, ca să nu se lase până atuncĭ, când părţile acelea ale Daco-Românieĭ, carĭ astăzĭ aparţin Ungarieĭ, nu vor fi încorporate Românieĭ.

Agitaţiunea decĭ esistă şi încă aşa de puternică în cât e imposibilă resistinţa. Agitatorul trebue delăturat. Şi într'adevĕr numita fóe şi atrage atenţiunea ministruluĭ de esterne, ca să tragă în judecată pe agitator. Sentinţa, pe cum ne spune, e sigură. Va fi luat din mijlocul mediuluĭ în care se află şi va fi osîndit la carcer de stat pe viéţă. Osînda nu-şĭ va face-o înse nicĭ la Vaţ nicĭ la Seghedin, ci în România.

Pe când pictura din Buzĕŭ agitéză în contra părţilor locuite de Românĭ ale Ungarieĭ, pe atuncĭ Nemţiĭ atenţéză în contra capitaleĭ. Pare că-ĭ făcătură. Cu cât se apasă maĭ tare, că numele primuluĭ oraş al ţăriĭ nóstre e Budapest, cu atât maĭ dese sînt epistolele adresate la Ofen-Pesth. Trebuiaŭ decĭ luate mĕsurĭ şi în contra atentatuluĭ acestuia. Şi ceĭ maĭ invenţioşĭ patrioţĭ le aŭ şi inventat. Epistolele adresate la Ofen-Pesth trebuiaŭ renapoiate pur şi simplu la locul espedăreĭ, fiind locul destinaţiuneĭ lor în Ungaria, necunoscut. Mijlocul acesta înse a fost prea pripit şi apoĭ e sciut, că graba strică trĕba. Consultată a nume fiind direcţiunea postelor, a rĕspuns în cestiunea acésta, că epistolele orĭ mărfurile adresate ca maĭ sus, nu pot fi rĕspinse, căcĭ uniunea postală pretinde, ca lucrurile postale să fie inmanuate cu cea maĭ mare punctuositate posibilă; ér postariĭ, ce va să zică Ofen-Pesth, o sciŭ prea bine. De altmintrea în catalogul internaţional al postelor pe lângă numele de Budapest se maĭ află şi cel de Ofen-Pesth. În direcţia acésta decĭ, trebuia pusă pofta în cuiŭ.

Primul nesucces pe patrioţiĭ notriĭ nu ĭ-a înmuiat. Bătutu-şĭ-aŭ din noŭ capul, şi aflataŭ un noŭ espedient, drept că maĭ greŭ de cât primul, pentru că recere şi conlucrarea cetăţenilor.

Étă-l: Ministrul de comerciŭ să dispună, ca să fie tot de una la disposiţie nisce faşiĭ cu inscripţia: „Adresatul din pricina loculuĭ necorect, nu o primesce.“ Postarul din parte-şĭ încă să însemne, că el şĭ-a făcut datorinţa, şi apoĭ epistola să o rederive. În forma acésta rĕmân şi cu capra şi cu varza. Aŭ satisfăcut pretensiunilor internaţionale ale uniuneĭ postale şi aŭ îndestulit şi îngâmfarea.

Pe tine geniŭ patriotic te lăudăm şi pe tine iscusit în conservarea unităţiĭ statuluĭ te mărturisim.

Revistă bisericéscă.

Din Patrie. Din incidentul aniversăriĭ a 900-a de la increştinarea Magiarilor, episcopatul catolic de rit latin din patrie, a decretat un iubileŭ. Cu statorirea programuluĭ şi cu pregătirea celor de lipsă a fost însărcinată o comisiune. Dară nicĭ uniĭ, nicĭ alţiĭ Ungaria oficiósă nu aŭ invitat-o la serbărĭ. Urmarea a fost, că de la ministeriul de interne s'a dat o circulară către tóte oficiile supuse luĭ, în carea se interzice ca oficialiĭ să participe în corpore la numitele serbărĭ. La un anumit numĕr de oficialĭ înse li se permite să iea parte la iubileŭ, dar ca persóne private, fiind că serbările de maĭ sus sînt de un caractĕr esclusiv bisericesc, ér statul ca atare la aşa ceva nu póte participa.

Sĕrbiĭ din parte-le ar dori să-şĭ ţină sinodul îndatinat, dar asta nu o pot, fiind că patriarchul Brancovicĭ nu ar puté să presideze la sinod, trebuind să se desbată într'însul cestiunĭ ce ating persóna luĭ. De aceea patriarchul a propus ministruluĭ de interne Széll, ca la sinod să presideze mitropolitul din Belgrad. La asta înse de loc nu se învoesce ministrul. Sĕrbiĭ sînt curioşĭ să vadă cum se va termina afacerea, căcĭ după legile esistente, patriarchul lor, pentru acusele ce sînt ridicate în contra luĭ, maĭ întâiŭ ar trebui judecat de forul civil şi numaĭ după aceea de cel bisericesc.

Revistă politică.

Austria. Parlamentul imperial la tómnă se va conchema din noŭ ca să se cerce încă o dată împăcarea naţionalităţilor. Guvernul îşĭ va retrage proectul de lege, ce l'a făcut cu privire la egala îndreptăţire a limbilor.

Ómeniĭ singuraticĭ înse şi până atuncĭ î-şĭ frămîntă capul asupra moduluĭ de împăcare. Nu de mult a apărut o fóe volantă, în carea contele Coudenhove, unul dintre membriĭ conducătorĭ aĭ aristocraţieĭ cehe î-şĭ espune vederile. După dînsul în Austro-Ungaria numaĭ atuncĭ póte fi pace, când tóte popórele eĭ vor fi obligate ca să înveţe o limbă, pentru tóte indiferentă, limbă carea pentru ele va fi internaţională. Pentru aşa ceva eĭ află de maĭ acomodată limba ruséscă. Prin acésta nu numaĭ că s'ar pune capet pentru tot de una certelor de limbă, fără s'ar îngropa pentru vecie şi panslavismul. Aşa ne spune cel puţin autorul. Se înţelege, că ceĭ ce până acum aŭ fost dedaţĭ ca să nu înveţe limbă streină, cu hohote aŭ primit propunerea conteluĭ.

Transvaal. Scirĭ de ceva valóre în timpul din urmă, nu aŭ sosit. Buriĭ s'aŭ retras la munţĭ şi din când în când se maĭ ciocnesc cu trupe maĭ micĭ de Anglezĭ. Fiind vorbă de pace, carea nu peste mult trĕbue să urmeze, Buriĭ numaĭ condiţiunilor, pe carĭ le va statori un tribunal internaţional, se vor supune. Armata lor acum s'a redus la 13,000, pe când a Anglezilor fără 30 miĭ e de 300 miĭ. Deputaţiunea, ce Buriĭ aŭ trimis-o pe la curţile din Europa, zilele acestea a ajuns la Paris. La gara de aci ĭĭ aştepta Grebauvaĭ preşedintele consiliuluĭ comunal, contele Villebois, Morenii, Treille, Guerin şi câţĭ-va senatorĭ. Vorbirĭ aci nu s'aŭ ţinut, fără deputaţiunea a fost invitată, ca maĭ târziŭ să se presenteze la casa oraşuluĭ. Buriĭ în calea, ce-ĭ conducea la cuartir aŭ fost primiţĭ cu marĭ ovaţiunĭ.

Presentându-se Marţĭ deputaţia Burilor la casa oraşuluĭ, aŭ fost întîmpinaţĭ de preşedintele Grebauval cu o vorbire, în care acesta laudă eroismul Burilor, prin care aŭ pus în uĭmire întrégă Europa. Aŭ maĭ vorbit pentru armata bură şi pentru preşedinţiĭ celor dóuĕ republice.

China. Ciocnirile dintre boxeriĭ uniţĭ cu armata chineză şi dintre trupele europene s'aŭ început. Teatrul trupelor e jurul oraşuluĭ Tiencin. Atât în prima luptă, ce aŭ avut-o Ruşiĭ şi Japoneziĭ cu Cbineziĭ, cât şi în a dóua, ce aŭ susţinut-o Ruşiĭ singurĭ, Chineziĭ aŭ fost bătuţĭ. Dar învingerile acestea ale Ruşilor respective ale Japonezilor ĭ-a costat marĭ perderĭ, rĕmânĕnd pe câmpul de luptă maĭ mulţĭ Ruşĭ de cât Chinezĭ. Asta se esplică aşa, că Chineziĭ încă sînt provĕduţĭ cu arme de sistemul cel maĭ próspet, ce se observă cu deosebire la tunurĭ. Tunurile europene de calibru maĭ mic abia încep a opera, şi îndată sînt reduse la tăcere din partea celor chineze. Se speréză, că sosind trupe ausiliare nóuĕ, Europenilor le va succede să ajungă în stăpânirea Tiencinuluĭ

Fiind vorbă despre atitudinea Chineĭ oficióse cu privire la vĕrsările de sânge, veştile sosite de acolo ne spun că s'a ţinut un consiliŭ de miniştriĭ. Într'însul Iunglu, la a căruĭ părere s'a adus şi împĕrătésa regentă, a susţinut reprimarea rĕscóleĭ boxerilor. Prinţul Tuan înse a anunţat, că el la aceea nicĭ o dată nu se învoesce şi ca părinte al moştenitoruluĭ de tron trebue să se îngrijéscă de asigurarea tronuluĭ pentru fiul

sĕŭ. El e de părere, ca streiniĭ să fie esterminaţi cu toţiĭ. Consiliul s'a disolvat, rĕmânênd învingĕtóre partida revoluţionară. „Jos cu streiniĭ“ eraŭ cuvintele ce rĕsunaŭ de pe buzele tuturor. Revoluţionariĭ apoĭ pe împĕrătésa regentă şi pe împĕratul i-aŭ constrîns să iea venin.

Rĕmânênd ast fel revoluţionariĭ la putere, primul pas al luĭ Tuan a fost, ca să scrie la vice-regiĭ din China, cerênd de la eĭ armată în contra streinilor. Uniĭ s'aŭ supus nouluĭ stapân, ér alţiĭ rĕmân în reservă.

Corespondinţe.

De ale şcolilor nóstre.

Tot românul, cu dor de nĕmul sĕŭ, se intereséză deosebit de starea şcolilor nóstre. De aceea ne facem o plăcută datorinţă şi credem, că un serviţiŭ cetitorilor nostri ocupându-ne la acest loc de *„Programa gimnasiuluĭ superior gr.-cat. din Blaş“* pe anul şcolastic 1899/1900 apărută în tipografia seminaruluĭ gr.-cat.

Disertaţiunea îndatinată lipsesce; în schimb avem înse o *cronică* de 16 pagine. Aicĭ se înregistréză perderea zelosuluĭ profesor Ciriac B. Groze, † 21 Sept. 1899. Cuvîntarea funebrală a profesoruluĭ Aron Deac, publicată în mare parte, conţine date biografice de interes pentru istoria şcolilor din Blaş. Cuvîntul de adio rostit de prof. A. Viciŭ la mormîntul colegului decedat, clasic ca fond şi ca formă, este cunoscut cetitorilor nostri din Nr. 39—1899 al Uniriĭ.

Din schimbările intrevenite în corpul profesoral relevăm faptul, că profesorul de gimnastică Ĭoan E. Prodan la cererea propria a fost absolvat şi catedra dînsuluĭ s'a provĕdut maĭ întâiŭ prin inteligentul cleric absolut Oct. Prie, subprefect la internatul Vancean, ér din 21 Maiŭ a. c. a ocupat'o érăşĭ bărbat de specialitate, clericul Ĭoan Băgăian, cualificat la Budapesta. — Denumirea profesoruluĭ de naturale şi l. magiară: Alesandru Uilăcan de canonic, este cunoscută cetitorilor nostri. —

Din rubrica: *Inspecţiunea*, estragem cu bucurie faptul, că Directorul şcol. suprem din Cluş Kuncz, cu ocasiunea visitării făcute în 3—7 Novembre a. tr. a aflat, că multe din propunerile profesorilor nostri sînt *de model* cu privire la metod şi peste tot a constatat *„că institutul este pe calea progresuluĭ continu“*.

Sub rubrica: *Igiena*, raportul constată, că peste tot starea sanitară a studenţilor a fost mulţumitóre. Morburĭ epidemice şi contagióse n'aŭ fost între tinerime. S'aŭ întîmplat totuşĭ 6 casurĭ de mórte şi a nume aŭ murit, la casele părinţescĭ 3 şcolarĭ din clasa II A. 1 din II B., 1 din clasa IV şi 1 din cl. VII-a.

Sub rubrica: *Esamenele*, aflăm, că Ex. S. Î. P. S. Domn Mitropolit Dr Victor Mihályi a asistat la esamenul din *religiune* al octavanilor. A rĕspuns fie care şcolar şi în fine Esc. Sa şi-a esprimat mulţumirea cu gradul cunoscinţelor constatate în acel esamen.

Din titlul *„I Statul personal“* estragem următórele: pe lângă Directorul gimnasiuluĭ, care a propus matematica în clasa VII, aŭ funcţionat 12 profesorĭ gimnasialĭ şi 3 de la s. teologiă ca profesorĭ de religiune.

Studiĭ *estraordinare* şi *facultative* aŭ propus: Aron Papiŭ, *cantul bis.*; Alesiŭ Viciŭ, limba *francesă*; Ĭacob Mureşan, *musica*; I. E. Prodan, respective Oct. Prie şi Ĭoan Băgăian *gimnastica*.

Eleviĭ de altă religiune şi-aŭ avut catecheţiĭ seĭ.

Din titlul *„II Planul de învĕţămînt“* pe an. şcol. 1899/1900, interesant este a constata, că studiul *religiuneĭ* are câte 2 óre la sĕptămână în întreg gimnasiul; limba *română* în clasele I-II câte 4, ér în cele alalte câte 3 óre la sĕptĕmână; limba *magiară* are cu o óră maĭ mult de cât româna: în cl. I-a (5 óre); limba *latină* are câte 5 óre în clasele I, III—VII, în II 6, ér în VIII 4 óre la sĕptĕmână; limba *grécă* (elină) începe în cl. V-a cu 4 óre, în cele următóre câte 3 óre; limba *germână* începe în cl. III şi continuă până în cl. VII cu câte 3, ér în clasa VIII-a cu 2 óre; *Istoria* are câte 3 óre în clasele III—VI şi VIII; ér în clasa VII (geografia politică) 2 óre; studiul *geografieĭ* s'a despărţit de *naturală* în clasa I şi avură ambele câte 2 óre; *geografia* s'a continuat împreună cu *naturală* în cl. II-a 4 óre; *geografia fisică* în cl. III 2 óre; *istoria naturală* în cl. IV—V câte 2, ér în VI-a câte 3 óre. *Fisica* esperimentală se propune în clasele VII—VIII câte 4 óre; *matematica* în I—VII câte 3 óre, în VIII-a câte 2 óre; *geometria desemnativă* în cl. I—IV câte 2 óre; *propedentica filosofică* (Logica şi psichologia) în cl. VIII câte 2 óre. Studiile estraordinare: *Cantul bisericesc* în câte 1 óră la sĕptĕmână; *gimnastica* în câte 2 óre. *caligrafia* în cl. I—II câte 1 óră; limba *francesă* ca studiŭ *facultativ* celor ce s'aŭ însinuat de bună voie în *treĭ cursurĭ* câte o óră la sĕptĕmână (cu şcolariĭ din clasele IV—VIII).

Programa conţine sub punct B planul de lecţiune pentru fie care clasă; C planul pentru instrucţiunea în gimnastică.

Sub titlul: *„III Augmentarea colecţiunilor.“* A) *biblioteca* gimnasiuluĭ s'a înmulţit în mod însemnat parte prin cumpĕrare de cărţĭ maĭ scumpe şi de erudiţiune, parte prin generóse donaţiunĭ de la Academia română, de la autorĭ şi editorĭ. Frumósă şi de valóre bibliotecă a testat fericitul în Domnul Alesandru Filip, când va advocat în Abrud. Catalogul aceleia se publică în Raportul gimnasiuluĭ pe pag. 39—43. *Foĭ periodice* s'aŭ procurat: românescĭ 5, magiare 6, germână 1. B) *Biblioteca tinerimeĭ* gimnasiale s'a înmulţit prin *cumpĕrare* cu opurĭ române şi magiare; prin *donaţiunĭ* de la Academia română şi de la privaţĭ aşa cât numita bibliotecă are pentru clasele superióre 2274 opurĭ în 2308 vol. Reviste aŭ avut 6, tóte gratuit. Un tabloŭ arată circulaţiunea cărţilor în clasele V—VIII din care resultă, că în an. şcol. deja espirat s'aŭ cetit cu 1396 maĭ multe cărţĭ de cât în an. trecut. Semne, că gustul de cetire cresce. Şcolariĭ din clasele inferióre îşĭ aŭ bibliotecele lor pentru fie care clasă; conducerea şi grija acestora este concredută profesorilor de clase.

La pag. 48—49 a Programeĭ cetim raport despre activitatea societăţiĭ de lectură a tinerimeĭ. Membri eĭ sînt şcolariĭ din clasele VII—VIII. În anul acesta aŭ fost 33 membri. Activitatea şi-aŭ desvoltat'o în 26 şedinţe; *8 literarĭ, 8 critisătóre, 9 administrative* şi *una festivă* la „Treĭ-sfinţĭ“ (sĕrbătorea Patronilor gimnasiuluĭ) cu program bogat şi variat. Societatea are avere de 903 cor. 72 fil. Programa arată mulţirea mijlócelor de intuiţiune din tóte museele, din grădina botanică, cum şi cele procurate în sala de musică şi de gimnastică. Pretutindene constatăm progres.

La pagina 51 se publică datele maĭ însemnate ale *Observatoruluĭ meteorologic* de sub conducerea profesoruluĭ de fisică şi matematică Emiliŭ Viciŭ. —

Titlul *„IV Ajutóre“* conţine A. Conspectul studenţilor stipendiaţĭ (cu burse) 59 la numĕr, carĭ la olaltă aŭ avut ajutor în sumă de cor. 8046.

În special din fundaţiunea	*„Bab“*	1	şcol.
„ „ „ „	*„Báldi“*	1	„
„ „ „ „	*„Braia George“*	4	„
„ „ „ „	*„cerc. Orăştie“*	1	„
„ „ „ „	*„T. Cipariu“*	5	„
„ „ „ „	*„Micu Alesandru*	1	„
„ „ „ „	*„Mold. Parteniŭ“*	1	„
„ „ „ „	*„Ioan F. Negruţ“*	1	„
„ „ „ „	*„Pop Bota“*	1	„
„ „ „ „	*„Ramanczai“*	6	„
„ „ „ „	*„Rudolf“*	13	„
„ „ „ „	*„Şuluţ“*	8	„
„ „ „ „	*„Bar. Ursu“*	8	„
„ „ „ „	*„Vancea“*	8	„

Şcolariĭ bunĭ s'aŭ împărtăşit şi din alte ajutóre premiĭ cu ocasiunea maialuluĭ şcolarilor, când s'aŭ distribuit 37 coróne între şcolariĭ, carĭ aŭ emulat şi s'aŭ distins în *declamărĭ, cântărĭ, gimnastică*, şi *joc* (românesc). — Cu ocasiunea cetiriĭ clasificăţiunilor s'aŭ împărţit premiĭ: cărţĭ de şcólă în preţ de 600 cor. din fondul premiilor. A maĭ trimis şi Ministrul de culte 3 cărţĭ de premiĭ, a donat prof. A. Viciŭ 2 şi Tipografia „Aurora“ 4 cărţĭ. —

Din *beneficiul de pâne* s'aŭ împărţit tot la 5 zile câte o pâne („ţînăĭ“) la 182 şcolarĭ cu esceptiunea celor din Seminariul tinerimeĭ gr. cat.

În *„Seminariul junimiĭ române gr.cat. studióse“* (internatul Vancean) aŭ fost adăpostiţĭ 118 studenţĭ gimnasialĭ, dintre carĭ opt (8) inşĭ aŭ fost alumnĭ aĭ fundaţiuniĭ Vanceane, 8 stipendiştĭ aĭ fundaţiuniĭ Br. David Ursu, ér 11 din alte fundaţiunĭ. —

Alumnii seminariuluĭ s'aŭ maĭ deprins şi în *declamărĭ, musică, cântărĭ*, formând un *cor* de patru vocĭ şi *orchestră*. Ca resultat al acestor deprinderĭ private se înregistréză 2 producţiunĭ în cerc restrîns, la 26 Novembre şi 4 Martie, apoĭ o festivitate frumósă în 20 Maiŭ în amintirea fundatoruluĭ Dr. Ĭoan Vancea de Butésa, când-va Archiepiscop şi Mitropolit gr. cat. de Alba-Ĭulie şi Făgăraş. p. E.) *„Fondul pentru ajutorarea şcolarilor miserĭ în cas de morb“* a spesat în an. şcol. espirat suma de 431 cor. 79 filerĭ. Ajutórele acestuĭ fond aŭ fost 200 cor. de la „Albina“ institut de credit şi de economiĭ din Sibiŭ; din *venitul baluluĭ de la treĭ-sfinţĭ*, din contribuirĭ şi suprasolvirĭ la acesta, aşa cât suma venitelor a fost 416 cor. 93 fil.

Fundaţiune nóuă s'a intemeiat din laudabila iniţiativă a corpuluĭ profesoral întru perpetuarea amintiriĭ repausatuluĭ profesor Ciriac Basiliŭ Groze. Fundaţiunea pórtă numele decedatuluĭ fost profesor în şir de 28 anĭ. Scopul fundaţiuneĭ a) ca din venitele eĭ să se celebreze câte o s. liturgie în 21 Septembre, a fie căruĭ an, pentru repausul sufletuluĭ fostuluĭ profesor Groze b) să se ajutoreze cu vestminte şcolarĭ miserĭ, Starea fundaţiuniĭ de presinte este: cor. 189.76. —

Premiĭ în vestminte de 60 corône a dat preotul gr. or. Vasile Craşovan din Babşa, întru amintirea fiuluĭ sĕŭ Laurian student în clasa V-a repausat în 18 Iuniŭ a. c. Conform dorinţiĭ donatoruluĭ s'a dat ajutoriŭ unuĭ şcolar gr. cat. şi unuĭ gr. or. —

Esamenul de maturitate ordinariŭ în an. şcol. 1899/1900 a succes ca nicĭ odată. S'aŭ însinuat 18 inşĭ şi aŭ eşit: 3 maturĭ cu *eminenţă*, 7 maturĭ cu *bine* şi 8 *maturĭ* = 18.

Din Titlul *VI. Date statistice* estragem: înscrişĭ aŭ fost în decursul anuluĭ 470 şcol., aŭ rĕmas până în fine 446, aŭ făcut esamen privat 8, dintre carĭ dóue fetiţe: Deac Cornelia şi Viciŭ Lucia, ambele din studiile clasei a III-a. După confesiune aŭ fost: greco-catolicĭ 350, rom. catolicĭ 3, gr. or. 99, israeliţĭ 2. După naţionalitate: aŭ fost *magiarĭ* 4, *german* 1, ceĭ alalţĭ toţĭ *românĭ*. Aŭ vorbit şi l. magiară 285; ér *numaĭ l. română*: 158 şcolarĭ.

Din loc (Blaş) aŭ cercetat gimn.				29
„ Alba infer.	„	„	„	127
„ Din alte comitate	„		„	294
„ din România	„	„	„	4

Progresul: *„eminenţĭ* aŭ fost 22, cu nota *„eminent“ şi bun“* 74, *suficient* 256, *un nesuficient* 72, cu 2 *nesufiicienţĭ* aŭ fost 6, cu maĭ mulţĭ 24. *Purtarea morală „bună“* avură 366, *„legală“* 79, *„puţin legală“* 1, *eleminat* a fost 1, adecă Zachariă David cl. V-a (v. pag. 14)

Din aceste date statistice şi din estrasele de maĭ sus tot omul nepreocupat se póte convinge, că Gimnasiul nostru acum în anul 146-lea al esistinţeĭ „şcólelor din Blaş“ pe dreptul se bucură de un bun nume şi este cercetat de fiĭ de românĭ din cele maĭ estreme puncte ale ţăreĭ, ma chiar din statul vecin. Dovadă, că Direcţiunea şi Corpul profesoral, conscii de chiemarea lor staŭ la post ca sentinele fidele. O cât de meritată ni-se pare şi acum cântarea, cam vechiă: (cine o maĭ scie?)

„Blaşule ţie naţiunea
„Îţĭ aduce salutare!
„Salutare românimea,!
„În cultură 'naintare!“

Ave!

Seminariul Vancean de băeţĭ.

1. Părinţiĭ, carĭ voiesc să-şĭ aşeze băeţiĭ pe an. scol. 1900/1901 în seminariul junimeĭ române greco-catolice de la gimnasiul superior gr. cat. din Blaş, prin acésta sînt avisaţĭ, că terminul concursuluĭ de primire este 15 August st. n. a. c. Cererile de primire sînt a se adresa Prea Veneratuluĭ Consistor Mitropolitan din Blaş, şi ce privesce pe băeţiĭ, carĭ în anul scol. trecut, nu aŭ fost elevĭ aĭ Seminariuluĭ tinerimiĭ aŭ să fie instruate cu *estras de botez, testimoniŭ de pe anul scol. trecut şi atestat de vaccinare.* În cerere părinţiĭ saŭ îngrijitoriĭ aŭ să-şĭ însemne locuinţa şi posta ultimă cu acurateţă şi *să declare, că cunosc deplin tóte condiţiunile şi se obligă a le împlini pe tóte.*

2. *Pentru elevĭ, carĭ trĕbue să fie şcolarĭ ordinarĭ aĭ gimnasiuluĭ nostru, sînt a se plăti:* 4 fl. taxă de înscriere, 120 fl. pentru cuartir, vipt, luminat, încăldit, spălat şi în cas de lipsă medic şi medicină, 1 fl. taxă de scaldă, 3 fl. taxă pentru întăritul schimburilor (călcatul rufelor), aşa dară cu totul 128 fl., la an. Taxa de înscriere, de scaldă şi de întăritul schimburilor are să se plătéscă tótă de o dată cu ocasiunea înscrieriĭ. Suma de 120 fl. în 2 respective 4 rate anticipative, ast fel că în 1 Septembre cu ocasiunea presentăriĭ sînt a se plăti cel puţin 38 fl. respective 35 fl. În cas de 2 rate, rata a 2-a se va plăti în 1 Februar, în cas de 4 rate, rata a 2-a se va plăti în 15 Novembre, rata a 3-a în 1 Februar, rata a 4-a în 15 April. Sumele aceste sînt atât de micĭ în cât numaĭ primindu-le regulat şi anticipative se póte satisface atâtor trebuinţe, câte sînt cu susţinerea şi îngrijirea elevilor. Alt fel rectorul va fi silit să dimită pe elevii, aĭ căror părinţĭ saŭ îngrijitorĭ nu-şĭ vor solvi ratele la timpul sĕŭ.

3. *Eleviĭ vor avé să aducă cu sine:*

a) 4 părechĭ de schimburĭ de pânză saŭ de giolgiŭ bune;

b) cel puţin 4 batiste;

c) 2 părechĭ de încălţăminte şi cel puţin 4 părechĭ de ciorapĭ saŭ de obiele;

d) 1 saltea (sac de paie) şi 2 lipidee (cearceafurĭ) de pus pe saltea;

e) 2 perinĭ şi 4 feţe (de perinĭ);

f) 1 ţol saŭ plapomă şi 2 lipidee de plapomă;

g) 2 lipidee albe de giolgiŭ pentru coperirea patuluĭ (de lână şi colorate nu sînt bune, căcĭ nu se póte ajunge uniformitate);

h) 1 cuţit, 1 furcuţă, 1 lingură de metal 1 păhar şi cel puţin 3 servete;

i) 1 perie de vestminte şi 3 pentru încălţăminte;

j) cel puţin 3 ştergare şi 2 pepteni unul des şi unul rar.

4. *Eleviĭ vor avé provisiune întrégă şi anume:*

a) Locuinţă în sale marĭ sănĕtóse, luminóse şi provĕdute cu tóte cele de lipsă;

b) Vipt întreg adecă dejun, prânz şi cină.

La dejun vor avé lapte cald cu pâne, la prânz 2—3 felurĭ de mâncărĭ, la cină 1—2 felurĭ. La prânz în zile de dulce va fi supă de carne, carne cu sos şi mâncare grósă cu carne, eventual zamă acră cu carne şi mâncare grósă cu carne saŭ friptură cu garnitură ér în zile de post supă de legume şi mâncare grósă, orĭ apoĭ mâncare grósă de legume şi mâncărĭ făcute cu brânză, lapte orĭ óuĕ. La cină în zile de dulce va fi friptură saŭ mâncare grósă cu carne, în zile de post mâncărĭ făcute cu lapte, brânză orĭ óuĕ.

c) Spălatul eventual şi întăritul schimburilor;

d) Luminatul în timpul recerut;

e) Încălditul în timp de iarnă;

f) În cas de lipsă medic, medicină şi îngrijirea de lipsă;

g) Scaldă caldă în timpul ierniĭ amĕsurat prescriselor igieniĭ;

A fară de aceea superioritatea se va îngriji, ca eleviĭ pe lângă controla de lipsă să fie şi ajutoraţĭ în studiare.

5. Părinţiĭ în decursul anuluĭ şcol. să nu trimită la adresa saŭ la mâna elevilor banĭ, ci baniĭ să vină la adresa superiorităţiĭ, carea se va îngriji să le procure recuisitele de şcólă cărţile şi cele alalte, ce le sînt de lipsă. Asemenea nicĭ mâncărĭ să nu le trimită, căcĭ seminariul îĭ provede cu cele de lipsă. *Mâncările, ce părinţiĭ cu tóte acestea le-ar trimite fiilor sĕĭ, se vor împărţi între toţĭ eleviĭ, în cas de cantitate maĭ mică între conşcolariĭ respectivuluĭ saŭ respectivilor elevĭ.*

6. Părinţiĭ sînt avisaţĭ, că pentru eventualele stricăciunĭ făcute de fiiĭ lor sînt rĕspundĕtorĭ, şi vor avé să le rebonifice. De sine se înţelege, că pentru lucrurile şi obiectele, ce se strică prin folosire, fără vina elevilor, nu se va cere nicĭ o desdăunare.

7. Eleviĭ se vor presenta în 1 Sept. st. n. înaintea superiorităţiĭ seminariale însoţiţĭ de părinţiĭ saŭ îngrijitoriĭ lor, unde aceştia vor plăti taxele de lipsă şi vor da în samă obiectele şi lucrurile elevilor şi li se va designa mobiliarul destinat spre folosinţa elevilor.

Blaş în 11 Iuliŭ 1900.

Emiliŭ Viciŭ
rector al Seminariuluĭ
Vancean de băeţĭ.

NOUTĂŢĬ.

Antichităţĭ din fundul măriĭ. Septĕmâna trecută cufundariĭ grecĭ aŭ scos din fundul măriĭ lângă insula Paxos antichităţĭ de fórte mare valóre. Înainte cu 200 de anĭ o corabie încărcată cu preţióse obiecte de artă din anticitate, în cale spre Veneţia se cufundase în apropiere de insula Paxos. Aceste sînt comorile scóse sĕptĕmâna trecută şi destinate pentru museul din Athena.

Avis. Comitetul de încuartirare din Abrud, rógă pe toţĭ aceĭ P. T. domnĭ, carĭ doresc să iea parte la adunarea societăţiĭ pentru fondul de teatru român, ce se va ţine acolo în 22 şi 23 Iulie, să se însinue la preşedintele comitetuluĭ Dr Laurenţiŭ Pop advocat în Abrud până în 15 l. c., ca să se pótă acomoda atât în ce privesce încuartirarea, cât şi participarea la banchet a óspeţilor.

Institutul preparandial gr. cat. din loc a încheiat anul şcolastic Sâmbătă în 23 Iunie a. c. Încheiarea anuluĭ şcolastic s'a făcut în sala de gimnastică în presenţa Înalt. Preasfinţieĭ sale Domnuluĭ Mitropolit Dr. *Victor Mihalyi* de Apşa. După rugăciunea de laudă adusă în Catedrală şi după vorbirea Reverendissimuluĭ Domn *Georgiŭ Muntean*, directorul Institutuluĭ, s'aŭ cetit clasificările. Şi anume Mult On. Domn *Ioan F. Negruţ*, prof. de clasă în curs III raporteză, că în cursul sĕŭ s'aŭ inmatriculat 36 elevĭ, dintre carĭ aŭ obţinut clasă generală *eminenţie:* 14; clasă generală primă 21; ér unul a rĕmas neexaminat, — care, când scriam şirurile acestea deja odichnia în Domnul. — După aceea Spectatul Domn Dr. *Ioan Raţiŭ*, prof. de clasă în curs II raporteză că în cursul II s'aŭ inmatriculat 27, dintre carĭ aŭ obţinut clasă generală *eminenţie:* 7; clasă generală primă 18, iar 2 aŭ deşertat în decursul anuluĭ. — Mult On. Domn *Aurel P. Bota*, prof. de clasă în cursul I raporteză, că în cursul sĕŭ s'aŭ inmatriculat 54 inşĭ, dintre carĭ aŭ obţinut clasă generală *eminenţie:* 15; clasă generală primă 27, 9 aŭ fost relegaţĭ pe 3 lunĭ, respective pe un an; 1 a murit şi 2 aŭ desertat. — De o dată cu cetirea clasificărilor s'aŭ împărţit şi premiĭ în valóre de 100 cor. din „fondul de premiĭ“, ér din „fundaţiunea Petru Solomon“ s'aŭ premiat pentru operate de conţinut pedagogic *Ioan Axente* elev în cursul III cu 10 cor., *Dumitru Gafton* elev în anul III cu 8 cor. şi *Ioan Fleşer* în cursul I cu 6 cor. — Premergênd acestea Escelenţa Sa Domnul Mitropolit a ţinut o vorbire căldurósă, în care a mulţămit direcţiuneĭ şi corpuluĭ profesoral pentru înţelépta conducere a institutuluĭ şi pentru frumosul proges şi a dat poveţe celor absolviţĭ, cum să-şĭ împlinéscă oficiul cu dragoste şi cu acurateţă. După care vorbire s'a încheiat solemnitatea.

Apel. *M. O. Iuliŭ Montani* protop. gr. cat. şi *O. Emanoil Beşa* par. gr. or. în Zlatna apeléză la toţĭ româniĭ de bine din munţiĭ apusenĭ, să grăbéscă întru întîmpinarea comitetuluĭ societăţiĭ pentru fondul de teatru român, care va sosi în 21 Iuliŭ la amiazĭ în gara din Zlatna. Cu dragoste frăţéscă apeléză maĭ de parte la toţĭ româniĭ sprijinitorĭ aĭ cultureĭ naţionale, ca după putinţă să se înscrie de membriĭ.

Numĕrul străinilor în China. Conform uneĭ statistice pe aniĭ 1898—99 în China se aflaŭ 17.193 străinĭ şi 933 firme comerciale străine. După naţionalitate eraŭ în 1899: 2335 americanĭ, 2562 englezĭ, 1134 germânĭ, 1183 francezĭ, 106 olandezĭ, 120 danezĭ, 448 spanioli, şvedienĭ şi norvegienĭ 244, 1621 ruşĭ, 90 austriacĭ şi ungarĭ, 124 italienĭ, 2440 japonezĭ, 1423 portugezĭ, 71 de alte naţionalităţĭ. Aceste cifre nu cuprind şi numĕrul străinilor carĭ locuesc pe teritoriĭ luate în arĕndă de puterile străine.

Serată literară musicală. Tinerimea academică română din Blaş a ţinut Joĭ în 12 Iulie pr. tr. o bine cercetată serată literară musicală. Succesul, graţie dibăcieĭ preşedintelui Iac. Mureşan şi numĕrosuluĭ comitet, a satisfăcut pe deplin aşteptările publiculuĭ. Venitul curat a fost destinat în favorul casineĭ române din loc.

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Mama sfîntuluĭ Augustin.

– Schiță istorică-culturală –

de

Emil Bougaud.

Traducere din limba franceză de

Salba.

(Continuare.)

V.

Vĕduva Monica. Marile eĭ sacrificiĭ pentru crescerea luĭ Augustin. — Romanian iĭ vine într'ajutoriŭ. — În mijlocul durerilor celor marĭ, plină de speranță observă prima nisuință a luĭ Augustin spre a afla adevĕrul.

372—375.

Cel dintâiŭ lucru încredințat ei de Dumnezeŭ, Monica l-a împlinit așa dară în decurs de 17 anĭ plinĭ de necasurĭ. De și partea cronologică a aceste ĭ istoriĭ e ceva-șĭ cam întunecósă, totușĭ istoricii unanim pun mórtea luĭ Patriciŭ pe an. 371, când Monica era cam de 39 de anĭ.

În viéța sfinților observăm, că maĭ fie care muiere sfîntă a trăit maĭ mult de cât bărbatul sĕŭ, așa s. Monica, s. Paula, s. Elisabeta, s. Hedviga, s. Chantal, fericita Maria de l'Incarnation și multe altele. Ele întră în legăturile căsătorieĭ, maĭ numaĭ, ca să trécă prin ele; — gustă și bucuriile maĭ mult numaĭ, ca să arete cum ar trebui să le guste lumea cu sfințenie; apoĭ Dumnezeŭ frânge și rumpe tot împrejurul lor, ca și când ar fi jalus și ar vre, ca numaĭ El să posédă atarĭ inimĭ marĭ, și prin durerea dată în sĕmn de distingere să le ușureze câștigarea aceleĭ frumsețe spirituale, la care în căsătorie așa de rar ar puté ajunge. Pare că cu cât aŭ fost maĭ fericite, cu atât maĭ sigur aŭ fost alese, să ajungă de timpuriŭ la vĕduvie. Pentru esemplu s. Elisabeta a fost numaĭ de 20 de anĭ, s. Hedviga de 23, s. Chantal de 29 de anĭ, când le-a nimicit Dumnezeŭ fericirea curată a vieții familiare.

Monica, ce e drept numaĭ în etate aprópe de 40 de anĭ a devenit vĕduvă, dar Dumnezeŭ n'a așteptat până atuncĭ cu cununa de spinĭ. Din viéța conjugală ea n'a cunoscut de cât numaĭ durerile, pe carĭ vĕduvia timpurie abia i le-ar maĭ fi putut mări.

În dată ce murĭ Patriciŭ și Monica șĭ-a și luat un avênt maĭ mare. Aspirățiunile sufletuluĭ eĭ, împedecate și suprimate în căsătorie, devenite înse acum libere, s'aŭ ridicat cu o iuțélă mare la culmea vîrtuților eroice.

Nu se scie primit'a ea din mânile episcopuluĭ de Tagasta vĕlul sfințit și vestmîntul vĕduvieĭ, cu carĭ biserica onora pe acelea, carĭ se obligaŭ, că vor trăi până la mórte în vĕduvie și carĭ, ca persóne dedicate luĭ Dumnezeŭ, împlineaŭ diverse servițiĭ însemnate în biserică. [1]

Póte că pentru aceea n'a întrat în servițul bisericiĭ, ca fiind liberă să pótă ajuta maĭ ușor fiuluĭ sĕŭ, care avea atâta lipsă de ajutoriŭ.

[1]) Biserica încă din timpurile vechĭ a ridicat vĕduva la un stat sfințit luĭ Dumnezeŭ, ca ast fel să le asigure stima și scutirea. — S. Ieronim numesce vĕduvia al 2-lea stat al virginitățiĭ (Ep. XXVI); — Regulele și formalitățile aceste ĭ consacrărĭ eraŭ stătorite mult inainte de el.

Atâta înse e sigur, că credinciósă memorieĭ bărbatuluĭ sĕŭ, ea a jurat în inima sa a nu maĭ face nicĭ o legătură de căsătorie și că restul vieții și l-a dedicat luĭ Dumnezeŭ. Ni-o spune s. Augustin, care în câte va trăsăturĭ ne dă icóna mameĭ sale din acel timp: „Era o vĕduvă curată și tréză, darnică față de sĕracĭ, ascultătóre și gata de a servi sfinților Tĕĭ, în tótă ziua ducea darurĭ la altariŭ mergea în fie care zi de dóuĕ orĭ la biserică, diminéța și sara, dar nu ca să audă veștile băbescĭ, ci să asculte cuvîntul Tĕŭ și Tu să audĭ rugăciunea eĭ. [1])

Consacrarea se întîmpla în sacristie, și nu în biserică. Respectiva vĕduvă aparținea bisericiĭ, și biserica era dătóre să se îngrijéscă de susținerea eĭ. Cu tóte acestea epitafiile unora ne arată, că nu s'aŭ folosit de acest drept: *ecclesiam nunquam*, — saŭ *nihil gravavit* — nicĭ o dată și cu nimica n'a îngreunat biserica (Marchi Monum. del' Art. crist. p. 8.) Dătorința lor era să cerceteze pe morboșĭ, să instrueze pe catechumene etc. Ceĭ ce nu cunosc desciplina vechă a bisericiĭ cetesc cu surprindere epitafiĭ ca aceste: „*vidua sedit*“ — a ședut cu vĕduvă 20, 30 și maĭ mulțĭ anĭ. „Veneriginae matri, viduae, quae sedit vidua LX annos.“ Mameĭ vĕduve Venerigina, care a ședut ca vĕduvă 60 de anĭ. (Marini, Iscriz. Alban p. 195 Asemenea pe un fragment de piétră Boldetti p. 452): „vidua sedit.“ Espresiunile acestea țintesc la catedrele, de pe carĭ vĕduvele propuneaŭ catecumenelor — și fără îndoélă multe din acele catedre, ce se vĕd și astăzĭ prin catacombe aŭ fost destinate pentru ele. — (L. Martini: Dictionaire des antiquités chretiennes). Înse acéstă ocupațiune a dispărut maĭ de tot pe timpul, când trăia Monica; în schimb vĕduvele se deprindeaŭ în fapte bune după cum le recomanda episcopul, când le binecuvênta vestmîntul de vĕduvie.

Cu un cuvînt Monica era una dintre vĕduvele, despre carĭ Bossuet zice, că fiind adevĕrate vĕduve fără ajutoriŭ, se scobóră óre-șĭ cum în mormîntul bărbaților lor, în rĕmășițele lor scumpe își îngrópă tótă dragostea pămîntéscă, disgustate de cele lumescĭ, se întorc din tótă inima către Isus Christos noul lor Mire. [2])

La acest doliŭ cu care ea a rĕmas credinciósă memorieĭ bărbatuluĭ sĕŭ, fapt cu atât maĭ pĕtrundĕtoriŭ, cu cât Patriciŭ ĭ-a causat maĭ multe durerĭ, s'a maĭ adaus un alt doliŭ, care de și n'a fost așa de îndelungat, totușĭ a fost maĭ dureros, ca cel dintâiŭ, a nume doliul mameĭ, care vede perirea fiuluĭ sĕŭ și nu póte face alt ceva pentru scăparea luĭ, de cât să se róge și să se sacrifice pentru el. Ast fel ca lacrimile și rugăciunile eĭ să pótă ține rost cu periclul, ce amenința pe Augustin, s'a retras cu totul în singurătate, unde șĭ-a sacrificat tótă viéța pentru mângâiarea tuturor celor sermanĭ și pentru iubirea curată și generósă a luĭ Dumnezeŭ.

N'a iubit ea nicĭ o dată bunurile lumeĭ acesteia și deja ca copilă a desprețuit vanitatea și pompa. Începĕnd înse din ziua acésta a abzis cu totul de lume și s'a îmbrăcat în simplicitatea aceea strictă, ce caracterisézá pe femeile, despre carĭ zice s. Paul, că sînt *adevĕrate vĕduve.* [3])

Trăit'a cu cea maĭ mare competare, abia mânca câte ceva. Postia fórte des, în cât nimenĭ n'a putut-o imita, de și epoca eĭ se caracterisézá prin esercițiul eroic al mortificăriĭ trupuluĭ. Când din întîmplare nu ajuna p. es. în sĕrbătorĭ, nu se punea la masă fără a ofta; și lua din mâncare,

[1]) Confess. lib. V. c. IX.

[2]) Bossuet, Oraison funèbre de la princesse palatine; et Lettres de piété et de direction, lettre LXXXIII.

[3]) I. Timot. V. 3.

așa numaĭ ca dintr'o medicină amară. [1]) Gândurile la rĕtăcirile fiuluĭ sĕŭ și la patimile Mântuitoriuluĭ Nostru Isus Christos nu-ĭ permiteaŭ la masă nicĭ o veselie.

Conversarea ĭĭ era dulce, nevinovată, umilită și sinceră, pĕtrunsă de spiritul luĭ Isus Christos. Mult timp după mórtea eĭ își aduceaŭ ómeniĭ a minte, că în fie care cuvînt al eĭ se oglindia lumina credințeĭ. [2])

Tot de una iubia pe sĕracĭ. Acésta ĭ-a fost pasiunea principală a vieții. Deja ca copilă se simția fericită, când așteptând călătoriĭ le spĕla picióre le, saŭ întrând în casele morboșilor le servia cu ceva. Căsătoria eĭ nefericită ĭ-a împedecat iubirea acésta, dar n'a putut-o stinge, ba ĭ-a și mărit-o, în tocmaĭ ca și rîul, căruia iĭ împedecă cursul, dar nu-ĭ astupă isvorul. Pentru aceea în dată ce a devenit vĕduvă și prin urmare liberă, rîul umflat în decurs de 17 anĭ și-a făcut cale prin o erumpere mărĕță.

Nu s'a îndestulit cu nutrirea morboșilor, ci ea însă-șĭ iĭ îngrijia, le lega cu oleŭ ranele grețóse, le săruta cu reverință, le netedia și le uda cu lacrimile sale. Și sĕracii rănițĭ nu o maĭ numiaŭ maica, ci servitórea lor. Numirea primă arată numaĭ iubirea și bunătatea eĭ, a dóua arată eroismul sufletesc, servițiile umilite, carĭ le-a luat asupra sa din iubire către sĕracĭ. [3])

Încă de copilă împărțise în clase mulțimea cea mare a sĕracilor, întristaților și a morboșilor, pe carĭ iĭ iubia din inimă; acésta împărțire a păstrat-o și după ce a devenit vĕduvă. [4])

Cu deosebire atuncĭ se simția maĭ fericită, când putea îngriji de morboșĭ, orĭ în casele lor, orĭ în spitale [5]); căcĭ s'aŭ fost ridicat spitale în însu-șĭ imperiul roman spre marea luĭ mirare; — și până când biserica le-a provĕdut cu mulțimea de surorĭ ale carităț iĭ, carĭ apar un fenomen și maĭ minunat ca spitalele; — Dumnezeŭ a vĕrsat în inima fie căreĭ femee creștine simțĕmîntul datorințeĭ de a îngriji de bolnavĭ, ér biserica a încredințat acest servițiŭ cu deosebire vĕduvelor, carĭ în órele statorite, fie ziua, fie nóptea se perândaŭ neîncetat lângă morboșĭ. Monica era fórte zelósă în împlinirea acestuĭ oficiŭ, petrecea óre întregĭ la patul morboșilor și se bucura, că póte servi Mântuitoruluĭ Isus Christos în persóna acestor sĕrmanĭ. [6])

La acest lucru frumos și vrednic de cinste Monica a maĭ adaus unul, care în timpul acela era și maĭ de lipsă, și pe care episcopiĭ l-aŭ și recomandat creștinilor, maĭ ales înse vĕduvelor, a nume înmormîntarea morților. Biserica a voit să însufle óre care reverință fragedă credincioșilor față de rĕmășițele pămîntescĭ ale celor morțĭ, dar la acéstă reverință nimic n'a dispus inimile maĭ mult, ca faptul, că damele maĭ însemnate, patricienele nobile și elegante, spĕlaŭ trupurile sĕracilor și sclavilor morțĭ,

[1]) Boll. 4 Maiŭ.

[2]) »Nun quam verbum saeculare . . . . sed in omnibus verbis suit et factis semper Christum nominabat.« (Boll. 4 Maiŭ.)

[3]) Tot acolo.

[4]) Confess. lib. V. c. 9; lib. IX. c. 9; lib. IX. c. 13.

[5]) Spitalele acestea numite — *nosocomia,* carĭ s'aŭ ridicat sub Constantin cel mare (pentru că biserica până atuncĭ fiind împedecată a se îngriji maĭ bine de ceĭ morboșĭ, se îngrijea de eĭ în casele private ale lor prin diaconĭ saŭ vĕduve consacrate luĭ Dumnezeŭ) nu sĕmănaŭ cu spitalele nóstre spațióse, în carĭ se pótă cura morboșiĭ la olaltă, ci eraŭ nisce căsuțe — *domunculae* — și fie care morb își avé chilia luĭ separată. (Procopius. De aed. Just. t. t. c. II; Hist. Bysant. tom. III; Gregoriŭ Naziansenul mats III.) vedĭ escelentul op a luĭ Martini: Dictionaire de. antiquités chrétiennes.

[6]) Die noctuque infirmos visitabat . . . . (Martini: Dictionaire des antiquités chrétiennes.)

le învěliaŭ în joljurĭ de cele aromate şi câte o dată îĭ înmormîntaŭ în vestmintele lor cele maĭ frumóse. [1])

Monica a urmat acestor esemple strălucite. Pe cel ce il îngrijia până era morbos, după mórte îşĭ reţinea şi onórea de a-l înmormînta. Ea îl spěla cu mânile sale, îl învělia într'un linţoliŭ, şi fiind că acest serviţiŭ nu-l putea presta luĭ Isus Christos, se simţia fericită, că îl póte face unuia dintr'aĭ luĭ Christos. Îl petrecea până la mormînt şi in fine dispunea rugăciunĭ pentru mântuirea sufletuluĭ luĭ. [2])

Încă şi maĭ multă iubire, zel şi sacrificare de sine a arětat într'un serviţiŭ şi maĭ plăcut, de cât aceste dóuĕ, adecă în îngrijirea copiilor orfanĭ, carĭ eraŭ espuşĭ a-şĭ perde credinţa, neputêndu-o învěţa pe genunchiĭ mamelor lor. Monica a luat asupra sa şi sarcina acésta, de a înlocui pe mamele acelora. Ea îĭ crescea ca pe copiiĭ sĕĭ, pe câte unul îl lua la casa sa şi-l nutria la masa sa.

Cine să nu vadă aicĭ inspiraţiunea măréţă a uneĭ mame, a uneĭ mame pline de durere? Ea reda luĭ Dumnezeŭ pe aceştĭ copiĭ, ca şi Dumnezeŭ să-ĭ redea eĭ pe Augustinul sĕŭ. Ea sădia credinţă, iubire şi consciinţă în aceste inimĭ fragede, ca şi Dumnezeŭ să păstreze credinţa, consciinţa, virtutea şi să măréscă iubirea faţă de dînsul în inima fiuluĭ eĭ [3])

Dar lucrul cel maĭ frumos, cel maĭ de lipsă, cel maĭ delicat, care îl făcea din tótă inima, şi pentru care Dumnezeŭ a preparat-o în mod deosebit, ajutându-o cu putere ceréscă: era mângăiarea věduvelor şi a femeilor măritate. [4]) Căcĭ vaĭ! pe cele věduve le maĭ mângăiaŭ şi alţiĭ, dar cine cugeta să maĭ mângăie şi pe cele măritate?! Şi cine ar lua asupra-şĭ acéstă sarcină?!

(Va urma.)

Afurisitul.

De Carl May.

(Continuare.)

II.

Nu din grije pentru bunăstarea nóstră, ci din considerare pentru sine şi liniştea caseĭ sale ne făcu birtaşul atenţĭ, că ar fi consult, dacă nu ne-am arěta celor alalţĭ óspeţĭ. El spunea, că odaia ar fi plină cu peregrinĭ, carĭ vor rĕmâné acĭ peste nópte, şi ast fel ne conduse în dosul căsiĭ, într'un spaţiŭ încunjurat de patru zidurĭ de lut, ruinate, pe care el îl numia Gülistan, grădină de florĭ. Acĭ se afla un tufiş de iasmin, aprópe uscat, un arbore de lămâe, veşted, şi — last, not least — un trandafir cu doĭ bobocĭ. Un colţ al aceste grădine era isolat printr'o pânză vechiă, petecită şi trebue că representa un cort, o filigorie, orĭ alt ceva asemenea. Într'alt colţ era crescută atâta érbă, în cât un epure de casă o mânca în cincĭ minute. Asta dar era o grădină de florĭ turcéscă.

„Acĭ trebue să durmiţĭ, dacă voiţĭ a rĕmâné neconturbaţĭ“ observă birtaşul arětând spre pânză. „Vě voiŭ aduce aicĭ bagajul vostru şi apoĭ vě voiŭ aprovisiona cu mâncare şi apă.“

După scurt timp birtaşul aduse lucrurile soţuluĭ meŭ, ale mele eraŭ la mine, şi apoĭ mâncarea. Acésta consta dintr'o turtă uscată şi vêrtósă, unsă cu uleŭ rânced. Într'un urcior fără tórtă ne aduse apă. Pe când ne presenta aceste delicatese, el zise cu o vóce importantă:

„Să vě bucuraţĭ, că v'am adus acĭ! Chiar acum aŭ întrebat érăşĭ arnăuţiĭ despre voĭ.“

„Carĭ arnăuţĭ?“ întrebaiŭ eŭ.

„Ceĭ caiĭ aŭ sosit acĭ azĭ după amézĭ. Îndată după sosirea lor, aŭ întrebat de voĭ, maĭ cu samă de tine,“ adause el, întorcêndu-se cătră mine. „Eĭ ziceaŭ, să nu te primesc, căcĭ tu aĭ fi un creştin şi vreaĭ să te lipescĭ de peregrinĭ, pentru-ca să observĭ datinile nóstre sfinte şi apoĭ să-ţĭ baţĭ joc de ele.“

„Este adevěrat că sum creştin; dar tocmaĭ pentru aceea n'am a face nimic cu datinile sfinte ale vóstre. Aĭ spus arnăuţilor că am sosit?“

„Încă nu.“

„Nicĭ să n'o facĭ! Îndată-ce veĭ flecări, te voiŭ arěta valiuluĭ, carele mě protegéză. Unde se află arnăuţiĭ?“

„În staulul cailor, chiar din dărăt, unde zace nutreţul.“

„Aşa dar eĭ s'aŭ ascuns?“

„Da.“

„Nu este asta o dovadă, că eĭ vreaŭ să facă vre-o blăstămăţie?“

„Nu, căcĭ eĭ aŭ spus, că sînt trimişĭ în urma vóstră, ca să vě supravegheze şi, la cas de lipsă să vě aresteze.“

„Asta e o minciună colosală, pentru-că despre soţul meŭ eĭ nu sciŭ nimic; după cum poţĭ vedé din tenbih, eĭ aŭ fost obligaţĭ din partea valiuluĭ, ca să mě servéscă. Eĭ aŭ preferit înse a mě părăsi şi sper că vom afla causa. Aşa dar nu le spune nimic despre presenţa nóstră acĭ, căcĭ altminterĭ poţĭ pica sub pedépsă. Caiĭ comandaţĭ să fie acĭ, de óre-ce vom pleca tare de diminéţă.“

Birtaşul se depărtă. Nu că dóră îmĭ era frică; nicĭ prin minte nu-mĭ trecea a fugi dinaintea arnăuţilor, însĕ, după cele ce-mĭ presupuneam maĭ înainte şi după cele ce le-am audit érăşĭ, doream să scap cât maĭ curênd de baniĭ ce aveam la mine. De aceea voiam a pleca desdediminéţă.

Cu tótă incomoditatea loculuĭ nostru de odihnă, ne-am trezit maĭ târziŭ de cât cum intenţionam. Sórele era deja sus, ér din renumita nóstră grădină de florĭ noĭ audiam sgomotul şi vocile peregrinilor ce se pregăteaŭ de plecare. De óre ce din causa chysracdaruluĭ nu puteam să ne arětăm, am aşteptat până să fácu linişte, apoĭ merserăm în curte. Primiĭ ómenĭ ce i-am zărit acĭ, eraŭ ceĭ doĭ arnăuţĭ, carĭ stăteaŭ sub pórta deschisă şi priviaŭ în direcţiunea dincătrăŭ ne aşteptaŭ pe noĭ, deşi cu anevoe se putea cugeta cineva, ca noĭ să sosim pe timpul acesta.

„Uite-ĭ, colo,“ observă soţul meŭ. „Să ne retragem érăşĭ în grădină?“

„Ba. Se póte ca eĭ să stea acolo maĭ multe óre, şi dacă am vrea să aşteptăm până ce vor pleca, am perde prea mult timp. Şi apoĭ, fiind că acum e ziuă, nu împórtă dacă ne věd saŭ ba.“

Ast fel decĭ trecurăm peste curte cătră casă. Eĭ ne audiră paşiĭ şi întorcêndu-se, încremeniră la vederea nóstră. Sergentul făcù o mişcare repede spre a se depărta şi a se ascunde afară pintre cele alalte case; eŭ însĕ însĕ îĭ strigaiŭ:

„Staĭ! Unde vreaĭ să mergĭ? Nu scii că te ţiĭ de noĭ?“

Eĭ sĕ întórse şi sĕ apropiă încet. Pe faţa luĭ se putea vedé încăpăţinare întunecată. Caporalul îĭ urmă, spre aĭ fi în ajutor la apěrare.

„Aţĭ plecat puţin la preumblare, fără a cere permisiune de la noĭ,“ ziseĭ eŭ. „Said Caled Paşa vě va arěta, dacă puteţĭ face fără pedépsă o ast fel de faptă.“

„Spune-i-o!“ rĕspunse sergentul.

„Da, voiŭ şi face-o!“

„Curênd însĕ, căcĭ de nu, póte să fie prea târziŭ!“

„Mě voiŭ şi îngriji, ca să nu intrevină ceva, prin care să scăpaţĭ fără de pedépsă.“

„Fă ce vreaĭ, nu ne privesce. Noĭ nu însoţim pe nicĭ un giaur, şi tu n'aĭ să ne poruncescĭ. Tu mergĭ unde vreĭ, şi noĭ încă facem ce vrem.“

„Eŭ voiŭ face, se înţelege, ce voiŭ vrea; dar că şi vóuĕ vě va succede acésta, este altă întrebare. Aşĭ puté să vě ieaŭ caiĭ, pentru-că aceia aŭ fost recuiraţĭ de mine; vě las însĕ de voia vóstră şi doresc, ca să nu vě faceţĭ un lucru şi maĭ rĕŭ, tot pe sama vóstră.“

Dacă eĭ ar fi fost isteţĭ, ar fi înţeles, ce intenţionam. M'am întors de către eĭ şi am intrat în casă, spre a căuta pe birtaş. Acesta apărù îndată şi ne spuse că are pe sama nóstră alţĭ caĭ în staul. Ne-am beut cafeaua şi apoĭ am mers în staul spre a vedé caiĭ.

Eraŭ treĭ, dar după-ce i-am observat maĭ de aprópe, am vědut, că numaĭ unul era odihnit; ceĭ alalţĭ doĭ eraŭ aceia, cu carĭ arnăuţiĭ s'aŭ depărtat pe sub ascuns de la noĭ. Informându-mě imediat, am aflat, că în timpul când noĭ ne-am beut cafeaua, ceĭ doĭ blăstămaţĭ aŭ plecat. Eĭ aŭ luat cu sine caiĭ ceĭ bunĭ, lăsându-ne pe ceĭ osteniţĭ, pe carĭ eram siliţĭ aĭ lua, de óre ce în acest sat nu se aflaŭ alţiĭ. Asta însĕ nu era nefericire mare, fiind că astăzĭ voiam a ajunge numaĭ până în Urumgili, unde puteam merge în cincĭ ceasurĭ.

Drumul conducea pe lângă un riuleţ lateral al Tarleĭ; înaintea nóstră era câmp liber. Când chysracdarul îmĭ spuse, că maĭ târziŭ vom avé să trecem printr'o pădure mare şi désă, eŭ îĭ rĕspunseĭ:

„Atuncĭ trebue să fim tare atenţĭ, căcĭ desigur acolo s'aŭ ascuns arnăuţiĭ nostriĭ.“

„S'aŭ ascuns! Spre ce scop?“

„Ca să ne ucidă.“

„Să ne ucidă? Vorbescĭ serios, effendi?“

„Da.“

„Aşa dar, pe ceĭ carĭ trebue să te păzéscă tu îĭ ţiĭ de ucigaşĭ?“

„Da, hoţĭ şi ucigaşĭ. Până acum nu ţ'am spus nimic; acum însĕ, când, după părerea mea, se apropie resolvirea cestiuniĭ, trebue să-ţĭ descoper totul. Arnăuţiĭ aŭ fost de faţă, când valiul a vorbit de baniĭ tatălui tĕŭ şi eĭ sciŭ, că-ĭ am la mine. O ast fel de sumă póte să seducă şi pe alţĭ ómenĭ maĭ cinstiţĭ de cum se obicinuese a fi arnăuţiĭ.“

(Va urma.)

---

[1]) Aug. de Civit. Dei l. XII. c. 13; Lactant. Just. div. l. VI; Tertul. Apol. XLII; Eusebius Hist. eccl. VII, XVI.

[2]) Boll. 4 Maji.

[3]) Tot acolo.

[4]) Tot acolo (viduas et maritatas consolari.)

Bibliografie.

A apărut:

„Convorbirĭ literare“. Nr. 6., Anul 34. cu următorul sumar: St. O. Ĭosif. Traducerĭ din H. Heine. — I. A. Bassarabescu. Don Bazil. — E. Hodoș. Mirza. — V. Babeș. Tuberculoza și combaterea eĭ în România. — Lazăr Șăineanu. Influența orientală asupra limbeĭ și cultureĭ române. — N. Iorga. Cum se predă istoria în școlile nóstre (sfârșit). — Ștefan Orășanu, Octav George Lecca, Familiile boerescĭ române. — I. Bogdan, Bibliografie.

Episcopul Ĭoan Inocențiŭ Klein. În marea secetă literară de la noĭ, în care numaĭ a rare orĭ apare câte o lucrare seriósă de valóre, simțim o deosebită plăcere când putem să anunțăm, că cine va a publicat o carte bună. Un ast fel de prilejiŭ ni-se ofere acuma, primind din Blaș un volum intitulat: „Din istoria Românilor. *Episcopul Ioan Inocențiŭ Klein* (1728—1751) de dr. Augustin Bunea, canonic mitropolitan“. Episcopul Klein este cea maĭ de frunte figură istorică a bisericiĭ gr. cat. române. Ridicat în scaunul episcopesc, fără să-șĭ fi terminat cursul teologic, ca prin o inspirațiune dumnezeéscă, el și-a început activitatea în folosul bisericiĭ și națiuniĭ sale încă înainte de a se fi instalat. Ér după ce și-a ocupat scaunul, a devenit un adevĕrat apostol al némuluĭ sĕŭ, căcĭ tóte stăruințele sale desvoltate în folosul credințeĭ se revĕrsaŭ asupra națiuniĭ întregĭ. Seria de gravamene și mulțimea de cererĭ ce tĕlcuia la locurile maĭ înalte, priviaŭ progresul obștesc românesc. Se póte zice fără exagerare, că istoria Românilor din Transilvania nu se póte scrie fără de a face și biografia episcopuluĭ Klein. În deosebĭ sînt marĭ meritele sale privitóre la ridicarea Blașuluĭ care pe atuncĭ, ne spune autorul, nu era de cât un sat calvinesc și unguresc, situat din jos de castel, unde acuma se află reședința archiepiscopéscă. Pe unde astăzĭ este piața orașuluĭ, biserica și zidirile din apropierea acestora, se afla o livadă numită ungueresce „lóret“ și curtea economică a dominiuluĭ apafian. Episcopul Klein este așa dară întemeietorul orașuluĭ Blaș. El croi frumósa cvadratură a pieţeĭ din apropierea castelului. El designă locul pentru catedrală și mănăstire pe punctul cel maĭ înalt al colineĭ, pe care zace Blașul și de unde se deschide o superbă privelisce în sus până în munțiĭ Făgărașuluĭ și în jos până în Munțiĭ Apusenĭ. El chemă locuitorĭ din tóte părțile Transilvanieĭ spre a împopora noul oraș, care avea să fie reședință episcopéscă pentru tóte timpurile. Dl dr. Augustin Bunea ne descrie cu colorĭ viĭ, întemeiat pe documinte și cercetărĭ, unele nóue, tótă activitatea mareluĭ episcop, care a devenit în urmă unul din martiriĭ nostri și a murit la Roma. O bună limbă românéscă, ortografie fonetică și un tipar frumos sînt vestmîntul în care se presintă lucrarea apărută din Tipografia seminaruluĭ archidiecesan gr. cat. („Familia“ Nro 26 de la 25 Ĭuniŭ 1900.)

În editura librărieĭ *W. Krafft* din Sibiŭ a apărut și se află de vînzare la tóte librăriile **Dicționarul român-german** de *Sab. Pop. Barcianu,* revidat și complectat de profesorul *Dr D. P. Barcianu.* Ediția a III-a. 750 pag. în 8° cu litere petit în 2 colóne. Prețul: broș. cor. 6.—, și legat în ½ franz cor. 7.60.

Acesta este unul dintre cele maĭ bune și maĭ cunoscute dicționare românescĭ pentru limba germână.

Edițiunea presentă e maĭ completă și maĭ înavuțită ca cele anteriore, în deosebĭ ținênd samă de starea desvoltăreĭ presente a limbeĭ românescĭ, el este de un folos nepreţuit pentru ceĭ ce vor a-șĭ însuși limba germână.

Esecutarea tipografieĭ și formatul de asemenea îl recomandă în tótă privința.

A apărut și se află de vîndare la **Tipografia seminarială din Blaș:**

Sfînta și Dumnezeésca

EVANGELIE

a Domnuluĭ și Dumnezeuluĭ nostru Isus Christos

revĕdută după originalul grecesc și acum întâia dată tipărită cu litere străbune în zilele preaînălțatuluĭ Împĕrat al Austrieĭ și Rege Apostolic al Ungarieĭ Francisc Ĭosif I. cu binecuvîntarea Preasfinţituluĭ nostru Archiepiscop și Mitropolit de Alba Ĭulia și Făgăraș Dr Victor Mihályi de Apșa.

Blaș 1900.

De la sfînta Unire 200.

Prețul unuĭ esemplariŭ costă crudo: **8 fl. 50 cr.,** broșurat **8 fl. 65 cr.,** ér legat în pele roșie, cu cadru aurit pe table, cu ceĭ patru Evangeliștĭ cu cruce și cu copcie **12 fl. 50 cr.** Legătura maĭ elegantă se computá după calitatea peleĭ și a decorațiunilor, carĭ se vor dori.

Posta redacțiunii.

Cerghidul mic. Am primit și achităm anul 1898. Ca quietanță servesce recepisa postală.

I. M. in *Z.* Din lipsa de spaț nu s'a putut de cât așa.

Dr L. P. in *A.* Locul nu ne a permis, ca să facem maĭ mult.

Simișna. Am primit cu mulțămită și achităm an. 1898 sem. 2-lea și 1899 sem. 1. Maĭ restéză 1899 sem. 2-lea și 1900 sem. 1.

G. J. Orade. Scusațĭ; nu lipsa de credit a fost causa Este ceva eróre la posta. Binevoițĭ a ne notifica numeriĭ, ce Ve lipsesc.

Tușin. Primit cu mulțămită și achităm anul 1899. În restanță maĭ e anul 1900 până acum.

Editor și redactor rĕspundĕtor:
Aurel C. Domșa.

---

(16) 1—2

Concurs.

Se escrie concurs cu termin de 31 Ĭulie n. la postul de învĕțătóre de la școla comunală din Tohanul vechiŭ. Salariŭ: 600 coróne, 4 stînjinĭ lemne, ¼ jugĕr grădină și locuință corespundĕtóre în natură.

Cererĭ instruate cu tóte documentele de lipsă sînt a se adresa senatuluĭ școlastic comunal din Tohanul vechiŭ (Ó Tohán) Cttul Făgăraș.

Tohanul vechiŭ 11 Ĭulie 1900.

Moise Brumboiŭ, președinte. **Demetriŭ Pop**, secretariŭ.

---

540 v. szám 1900. (17) 1—1

Árverési hirdetmény.

Alulirt birósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhirré teszi, hogy a balázsfalvi kir. járásbiróság 1900. évi V. 174. számu végzése következtében Dr. Schwarz Jenő aradi ügyvéd által képviselt Weisz Mór és fiai czég javára Goldstein Wilmos ellen 504 kor. 56 fil. s jár. erejéig 1900. évi Junius hó 1-én foganatositott kielégitési végrehajtás utján lefoglalt és 640 kor. 55 fillérre becsült vegyes bolti árucikkek, és házi butorokból álló ingóságok nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a balázsfalvi kir. jbiróság 1900. évi V. 174/2. számu végzése folytán 504 kor. 56 fil. tőkekövetelés, ennek 1899. évi Január hó 1-ső napjától járó 5% kamatai és eddig összesen 93 kor. 40 fillérben biróilag már megállapitott költségek erejéig helyben alperes üzletében leendő eszközlésére 1900. évi Julius hó 20-ik napjának délelőtti 8 órája határidőül kitüzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet igérőnek, becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le és felülfoglaltatták és azokra kielégitési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Balázsfalván 1900. évi Julius hó 5-ik napján.

Thát György,
kir. jbirósági végrehajtó.

A apărut:

Din Istoria Românilor.

Episcopul Ĭoan Inocențiŭ Klein
(1728 — 1751)
de
Dr Augustin Bunea
canonic mitrop.

Anul Domnuluĭ
1900.
De la s. Unire
200.

form. 8° mare XVI + 822 pag.

prețul 2 fl. + 15 cr. porto.

Se póte procura de la autorul saŭ de la Tipografia seminarială din Blaș.